

14 EURO

dude

dutch designers magazine

december 2014

holland's
true innovators

Robert Barnhoorn

dude

international

joost alferink

woestijn pionier

Van Senseo-ontwerper naar designcoach in het reality-tv-programma Stars of Science in Qatar. Dat gaat in een notendop over Joost Alferink (1964). Hij gooide in 2007 zijn leven om. Hij vertrok bij bureau WAACS waar hij meer dan vijftien jaar had gewerkt, om als pionier in de woestijn een nieuw avontuur te beginnen: de industrieel ontwerper, adviseur, coach, matchmaker en ondernemer verdeelt zijn tijd tussen Amsterdam, Qatar, Koeweit en Zuid-Afrika.

Op zijn visitekaartje staat stoer: 'Joost Alferink, designentrepreneur. Amsterdam. Cape Town. Doha. Kuwait'. Want dat is hij tegenwoordig en ja, hij beweegt zich tussen die vier steden. De drang om te reizen, om de wereld te ontdekken, heeft hij van juffrouw Kok, zijn lagere schooljuf die hem op zijn zevende foto's liet zien van de Grand Canyon. 'Het is allemaal haar schuld', zegt Alferink. 'Ook al romantiseerde ik die andere wereld, het maakte zo'n indruk op mij dat ik sindsdien wist dat ik niet in Nederland zou blijven, maar dat ik naar Amerika zou gaan.' Dat werd het, op een stage in San Francisco na, echter niet.

Aan de achterkant van zijn kaartje staan vijf afbeeldingen van producten die hij (mede) heeft ontworpen. Opvallend is dat alle producten stammen uit zijn tijd bij creatief bureau WAACS in Rotterdam, het bureau dat zich toentertijd al bezighield met de belangrijke toegevoegde waarde in product-design, voor middelgrote bedrijven en multinationals. Hier begon Alferink in 1991 samen met Marcel Wanders, Joost van Alfen, en Dienand Christe en hij bleef er vijftien jaar. De Senseo voor Sara Lee en Philips, die onlangs tot de beste productintroductie van de eeuw is uitgeroepen met wereldwijd 25 miljoen verkochte koffieapparaten, het eveneens prijswinnende medische product Push Braces, en het label voor het mode-ontwerpersduo Victor & Rolf dat hem in Parijs bracht, zijn stuk voor stuk highlights uit die periode.

De wegen tussen Marcel Jansen, de huidige creatief directeur van WAACS, en Joost Alferink scheidden eind 2006, terwijl Alferink altijd had gedacht dat de studio zijn leven was. Opeens was hij zelfstandig indus-

trieel ontwerper, consultant, ondernemer. Wat nu? Omzet haalde hij uit zijn wekelijkse designcolumn voor Vrij Nederland, maar hij wilde ook als ontwerper graag opdracht-gerelateerd werken.

FLAIR EN LEF

Alsof hij er thuis hoort en alles op zijn plek viel, dat was zijn eerste ervaring met Zuid-Afrika. 'Het is een totaal andere wereld, terwijl we in dezelfde tijdszone liggen. Dat vind ik fascinerend', zegt de ontwerper die er samen met zijn vriendin, grafisch ontwerper Emmy van Gool, in 2003 een huis kocht. Daar worden ze, na zijn afscheid bij WAACS, *artists in residence*. Maar echt thuis blijft Amsterdam, zijn stad vanwege het niet-hiërarchische, het nonchalante, zegt hij. In Zuid-Afrika blijkt het moeilijk om substantiële designopdrachten binnen te halen, omdat het een hiërarchische, buitengewoon opportunistische samenleving is, ervaart hij. In Nederland voorziet zijn opgebouwde netwerk hem vrij makkelijk van werk. Zo geeft hij bijvoorbeeld een lezing aan studenten van de Universiteit Twente ter oriëntatie van hun bezoek aan Design Indaba in Zuid-Afrika.

Maar hoe ontwikkelt je carrière zich van Senseo-ontwerper via Kaapstad tot designcoach in Qatar? Van Gool en Alferink hadden hun vliegtickets voor het designcongres *Design Indaba* in Kaapstad al op zak toen Peter Kersten (marketing- en designmanagementconsultant en oud-voorzitter van de BNO) belde en zei: 'Ze zoeken een ontwerper voor een tv-programma in Qatar'. Die avond nog ontving Alferink een pdf van zijn contract, terwijl hij niet eens wist wat ze precies wilden. 'Dat is de sleutel

**‘dat is de sleutel
voor het avontuur:
je niet teveel
afvragen’**

voor het avontuur: je niet teveel afvragen', zegt hij. 'Daarbij kun je zoiets doen als je geen kinderen hebt en dat is mijn diepgewortelde keuze.'

Zijn nonchalance en naïviteit, zegt hij overigens zelf, brengen hem altijd ergens. Het is uiteraard meer dan dat. Flair, enthousiasme, eigenzinnigheid en lef kunnen hem niet ontzegd worden. Andere woorden die je op hem kunt toepassen: probleemoplosser, samenwerker, pragmatisch denker, creatief denker. Daar droeg juffrouw Kok aan bij, maar ook Rod Stewart. 'Die was eigenlijk vrij *middle of the road*, maar doste zich wel uit in panterpakjes en schurkte tegen de gay scene aan', zegt Alferink, die de voorzichtig-

heid in Nederland nooit zo begrepen heeft. Ook het kunstwerk *Lobster Telephone* van zijn held Salvador Dalí dat hij in 1996 in het Dalí-museum in St. Petersburg zag, was bepalend voor zijn manier om met een fantasievolle geest niet in de pas te lopen. Surrealistische bedenksels zie je terug in de talloze fantastische uitvindingen die Alferink in Vrij Nederland besprak in zijn geschetste columns.

Dat hij uitgerekend bij *Stars of Science* coach is, is daarom eigenlijk niet verwonderlijk. De designmanager is begonnen aan alweer zijn zesde seizoen van dit dagelijkse, pan-Arabische televisieprogramma. ‘Stars of Science is een realityshow, een soort mix tussen *Big Brother*, *Het beste idee van Nederland* en *Dragons Den*, maar dan voor innovatieve ontwerpers’, omschrijft Alferink. Het programma is een initiatief van de Qatar Foundation, een non-profitorganisatie die zijne koninklijke hoogheid sjeik Hamad bin Khalifa Al Thani heeft opgericht om via onderwijs, kunst en wetenschap Qatar te helpen zich te ontwikkelen van een op fossiele brandstoffen gebaseerde economie naar een kenniseconomie. Er is een dringende behoefte om een minder afhankelijke positie van grondstoffen te realiseren door de jeugd te *empoweren* door middel van innovatie. ‘De ambitie is er. Alleen weten ze in Qatar alles van olie en gas, maar is er geen creatieve sector op het gebied van productontwikkeling, geen producthistorie. Dat er tussen het idee van bijvoorbeeld de Senseo en het daadwerkelijke product dat op de markt is, zes jaar zit, begrepen ze niet. Ook al hadden ze van de Nederlandse ontwerpwereld geen enkel beeld, wat ik doe valt wel mooi binnen dat streven’, reageert Alferink.

RAKET NAAR MARS

Sinds 2009 alweer bevindt hij zich zo’n negen weken per jaar in deze bizarre wereld waarin zestien geselecteerde jongeren met of zonder ontwerpervaring, tussen de achttien en dertig jaar en uit de Arabische regio, de kans krijgen om hun innovatieve idee uit te werken tot een concreet product. De winnaar ontvangt 300.000 dollar. Alferink maakt deel uit van het team van coaches onder wie een ingenieur robotica,

JOOST ALFERINK

— SINDS 1964 —

Joost Alferink studeerde Industrial Design Engineering aan de TU Delft. In 1991 richt hij samen met Marcel Wanders, Joost van Alfen, en Dienand Christe bureau WAACS op. Prijswinnende wapenfeiten: Senseo voor Sara Lee en Philips, Push Braces voor NEA international en het label voor modeontwerpers Victor & Rolf.

In 2007 gaat hij zelfstandig verder als designentrepreneur en –consultant.

Hij wordt designcoach van tv-programma Stars of Science in Qatar en designadviseur voor het Sabah Al-Ahmed Center in Kuwait.

Hij is voorzitter van de jury Product en Fashion bij de Dutch Design Awards 2014.

een productontwerper en een design-ingenieur. ‘Alle selectiejuryleden willen een nieuwe raket naar Mars ontwikkelen, maar die ambitie strookt niet met de realiteit’, meent Alferink. Op de universiteit stonden in 2009 weliswaar 3D-printers maar die waren nog niet aangesloten. In het land der blinden is eenoog koning: alles moet er mooi uitzien, maar volgens Alferinks maatstaven zag veel er in het begin dramatisch slecht uit. En zo ging hij als een pionier in de woestijn op zoek naar het bedrijf waar hij de beste modellen kon laten maken, producten goed kon laten spuiten. Hij stelde zijn *Dutch Dream Team* samen, een kernteam van ontwerpers uit zijn dierbare netwerk onder wie Erik Verberkmoes van Spark design & innovation, Merijn den Hartog, Frank Mahn en Roy Gisling (de laatste twee ook ex-ontwerpers van WAACS). Alferink ging om de tafel zitten met de Libanese chief executive producer en de mediapartners, en stelde een nieuwe assistent aan: de Jordanees productontwerper Tala Dajani.

Hij kijkt altijd naar de context, besteedt tijd aan intermenselijke relaties, zegt hij. ‘Wij denken dat in de Golfregio alleen streng religieuze *nouveaux riches* en voormalige slavenhandelaars leven, maar het zijn vooral mensen zoals jij en ik met ambitie en soms met veel geld. Op basis van het feit dat ik een mentor ben in een tv-programma, krijg ik alle vertrouwen. In Nederland moet je vertrouwen verwerven, je idee goed onderbouwen. De onzekerheid aan opdrachtgeverskant is namelijk groot omdat deze forse budgetten moet uitgeven voordat je iets hebt waarvan je het succes ook nog niet weet’, meent Alferink. Dat kan wel eens Alferinks belangrijkste talent zijn, dat in het Midden-Oosten inmiddels duidelijk erkend wordt: hij krijgt het voor elkaar. Hij is creatief en pragmatisch, en bovenal iemand die samenwerkt, mensen bij elkaar brengt.

‘Het eerste seizoen keek bijna niemand, nu staat het programma als een huis’, zegt de ontwerper die het na zes seizoenen van Stars of Science nog altijd leuk vindt om te coachen, al is het vrij slopend in de brandende hitte van Qatar. ‘Er is begrip ontstaan voor wat het tv-programma inhoudt’, vervolgt

DESIGN OP TV

‘Ooit deed Philippe Starck voor de BBC een poging met *Design For Life*. Het programma zou de designwereld opschudden, maar het loste de belofte niet in. Het had geen catwalkdynamiek.’

‘Het beste idee van Nederland is een zinloos en armetierig ideetjes-format zonder professionele basis of achtergrond. Een platform voor ideeën is helemaal niet zo’n slecht idee, maar gecombineerd met de titel en het panel wordt het ineens een klucht!’

‘Stars of Science kan binnen twintig jaar een verandering in de Arabische wereld teweeg brengen’

Alferink. ‘De kandidaten snappen de *flow*, er is een netwerk van toeleveranciers ontstaan die het begrijpen, er is een mooi YouTube-kanaal, er zijn 3D-printers en de spuitser heeft dit jaar waanzinnig mooi werk geleverd. Stars of Science kan binnen twintig jaar een verandering in de Arabische wereld teweeg brengen’, stelt hij.

OPVOUWBAAR VERKEERSBORD

Een kandidaat uit Sudan bedacht een thuis-tester om de slechte olie voor in de keuken te beoordelen op kwaliteit, een Algerijnse jongen kwam met een manier om een wiel van een Formule 1-wagen niet in zeven maar in zesentwintig seconden te verwisselen. Echter, wanneer het tv-programma is

afgelopen, moeten de ontwerpers zelf het product op de markt brengen. En dat is lastig. Alferink: ‘Om van een prototype een verkoopbaar product te maken, heb je zeker 500.000 dollar nodig. Investeerders in de Golfregio investeren liever in olie en gas dan in – in hun ogen – vage consumentenproducten.’ Daarom helpt Alferink niet

dude

‘per project stel ik het beste team samen. deze symbiotische, vloeibare manier van werken is een feest’

alleen verschillende multinationals bij hun creatieve en innovatieve processen, maar hij begeleidt nu ook talentvolle ex-kandidaten van het programma, jonge ontwerpers uit landen waar design in de kinderschoenen staat, om een idee om te zetten in een prototype en wellicht in een tastbaar product. Zo vroeg Sadeq Qasem, die in 2010 de Best Invention Award won en Arab Inventor for the Year 2010 was bij Stars of Science, Alferink als innovatiepartner in Qasems eigen bedrijf Prototec, dat hij onlangs heeft opgezet.

Vanwege Alferinks naamsbekendheid in de regio heeft het Sabah Al-Ahmed Center, een TNO-achtige organisatie die de belangen van uitvindingen behartigt en een bibliotheek met ruim driehonderd patenten beheert, Alferink gevraagd om in 2012 zeven en vorig jaar veertien patenten uit de bibliotheek te selecteren. Deze patenten moesten steeds binnen zes maanden worden ontwikkeld tot werkbare prototypes. Samen met zijn netwerk in Nederland (onder andere de vaste kern met Emmy van Gool, Roy Gisling, het bureau Spark en Frank Mahn), maar per project ook bijvoorbeeld Vincent Beekman of Robert Bouwmeester, kwamen onder andere een speciale chirurgenschaar, een

brandblusser die je in het vuur gooit, een stoel waarop mensen met een dwarslaesie makkelijker seks kunnen hebben, een haardroger voor huisdieren en een portable led-verkeersbord tot stand. Dit laatste product is een opvouwbaar verkeersbord van textiel als handiger alternatief voor de gevarendriehoek. Een lokale ontwerper ontwikkelde het samen met Spark design & innovation. Het product wordt vercommercialiseerd: het prototype gaat de wereldwijde markt op. ‘Het is een goed product, maar als je nog nooit iets hebt ontworpen mis je ook kennis van het vervolgtraject van product development, het dealernetwerk, en artikel-codes. Het is een ongelooflijk ingewikkeld traject. Daar helpen wij hen waar mogelijk mee’, zegt coach Alferink. Hij moet daarvoor zwaar op zijn netwerk leunen, want hij kan niet meer dan schetsen, beweert hij zelf. ‘Ik hou van het bijeenbrengen van mensen en van het proces. Per project stel ik het beste team samen. Deze symbiotische, vloeibare manier van werken is een feest.’

WWW.JOOSTALFERINK.COM

NEDERLAND VERSUS QATAR

MAN-VROUW

‘Het is een open deur, maar het vraagt om tact en een andere lichaamstaal.’

TAAL

‘Engels, al wordt het gewaardeerd als je (wat) Arabisch spreekt, schrijft of begrijpt. Met West-Arabische landen is het lastiger communiceren, tenzij je vloeiend Frans spreekt.’

HIËRARCHIE

‘Dr. en prof. doen het goed; aan een lossere houding moeten ze erg wennen.’

RELIGIE

‘Het hoeft niet expliciet maar het verzacht de omstandigheden als je wat kennis van de Koran of moslim-‘rituelen’ hebt.’

High-Tech Offset Een super kwaliteit

High-Tech Offset volgens Veldhuis Media

Veldhuis Media heeft het drukproces volledig geïntegreerd, geautomatiseerd en gedigitaliseerd. Dit supersnelle en slimme concept noemen we High-Tech Offset.

Door uw en ons drukwerkproces volledig en naadloos op elkaar aan te sluiten, krijgt u uw kwaliteitsdrukwerk een stuk sneller, efficiënter en toch voordelig.

**Een super kwaliteit voor een nog
betere prijs.**

VELDHUIS MEDIA

Daar krijg je een kleur van!

